

I. М. Бондаренкокандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри фінансового права
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

ВПЛИВ СИСТЕМНОСТІ ФІНАНСОВО-ПРАВОВОЇ ГАЛУЗІ НА СТРУКТУРУВАННЯ КОДИФІКОВАНИХ АКТІВ

У науковій роботі проаналізовано доктринальні положення вчених-юристів з проблематики структурування кодифікованих актів і впливу на таке структурування особливостей фінансово-правової галузі, зокрема системності. Автором визначено передумови детального структурування фінансово-правової галузі: сталі особливості суб'єктного складу, процедурного регулювання, об'єкту правового впливу бюджетних та податкових норм. Встановлено факт детального структурування галузі на рівні деталізації складових частин підгалузей бюджетного та податкового права. Обґрунтовано підхід щодо складності та неперспективності виділення в системі фінансового права Загальної частини. Автором виокремлено підстави, що покладені в основу акумуляції норм в Загальній частині і виділення сукупності норм Особливої частини: узагальненості, значущості, пріоритетності, виходячи з реалізації яких і будується розташування статей кодексу. Визначено два типи статей, що можуть бути відокремлені від подібної структурної побудови кодексу. Встановлено підходи до побудови кодифікованих актів інших держав крізь призму історичної ретроспективи. У науковому дослідженні щодо структурування кодифікованих актів встановлено наявність проблеми нумерації статей кодифікованого акту і акцентовано увагу на технічному, похідному її характері і, в той же час, наголошено на формуванні принципового підходу до характеру кодексу, спрямованого на тактичне, незначне оновлення чи реформу. Встановлено, що акумуляція сукупності законодавчих норм в відповідному законодавчому акті обумовлює їх об'єднання в певні групи і структурування останніх. У статті визначено типи нумерації з огляду на динаміку розв'язання зазначеної проблеми. За результатами проведеного дослідження автор дійшов висновку про значний вплив системності фінансово-правової галузі на структурування кодифікованих актів і виникнення у зв'язку з цим низки проблем у здійсненні структурування. За висновком автора, принциповим моментом в застосуванні того чи іншого типу нумерації є і певна традиція юридичної техніки, на чому і будується нумерація статей в чинних кодексах, що входять до складу фінансового законодавства України.

Ключові слова: законодавство, кодифікація, системність, структурування, фінансово-правова галузь, юридична техніка.

Постановка проблеми. Фінансово-правова галузь характеризується значним ступенем системності, що обумовлює необхідність складного структурування вже існуючих норм, а також тих, які мають прийматися. Зважаючи на те, що структурування кодифікованих актів в сфері фінансово-правового регулювання є багатоетапним процесом і здійснюється з урахуванням необхідності охоплення всього масиву суспільних відносин, що підпадають під сферу регулювання, вплив системності галузі на визначення структури кодифікованих актів підлягає детальному дослідженню. Акцентовано увагу на пов'язаності системної побудови фінансово-правової галузі з проблемами системи фінансового законодавства, системної пов'язаності Загальних та Особли-

вих частин, підстав та перспектив їх існування, або навпаки відсутності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичним підґрунтям цього дослідження стали праці вітчизняних та іноземних учених-юристів, серед яких слід згадати Л. К. Воронову, М. П. Кучерявенка, О. А. Лукашева, П. С. Пацурківського, Ю. А. Ровинського, Р. Й. Халфіну, О. І. Худякова, С. Д. Ципкіна та ін. При цьому необхідно приділити увагу різноманітності підходів до структурування кодифікованих актів.

Постановка завдання. Метою дослідження є визначення впливу системності фінансово-правової галузі на структурування кодифікованих актів.

Системність фінансово-правової галузі досліджувалась багатьма науковцями, серед

яких слід згадати Л. К. Воронову, М. П. Кучерявенка, О. А. Лукашева, П. С. Пацурківського, Ю. А. Ровинського, Р. Й. Халфіну, О. І. Худякова, С. Д. Ципкіна та ін. [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8] До інститутів фінансового права Ю. А. Ровинський відносив бюджетне право, обов'язкові платежі державних підприємств та організацій, податкове право, державні запозичення та ощадне право, державне страхування, державні видатки, кредитно-грошову систему. [9, с. 94] Р. Й. Халфіна виділяла в системі фінансового права такі інститути, як бюджетне право, податки та збори, мита, доходи з державного майна, організація кредиту, грошова система, фінансування народного господарства, культури управління та оборони [7, с. 182-183]. Як підгалузь фінансового права М. І. Піскотін виділяв бюджетне право [11, с. 50].

«Безумовною ознакою появи в межах фінансово-правової галузі інституту, який перетворюється у підгалузь або в перспективі в окрему галузь, є не лише кількісне накопичення фінансово-правових норм, а й якісне перетворення, складне структурування вже існуючих норм, а також тих, які мають прийматися. Одним із яскравих прикладів цього, на наш погляд, є розвиток бюджетного та податкового права до фінансово-правових підгалузей. Активний розвиток суспільних відносин (бюджетних та податкових) привів до стрімкого збільшення кількості нормативних приписів у цьому регулюванні» [4, с. 171-172]. Сталі особливості суб'єктивного складу, процедурного регулювання, об'єкту правового впливу бюджетних та податкових норм, як раз і призводять до появи об'єктивних умов в ще більш детальному структуруванні фінансово-правової галузі (вже на рівні деталізації складових частин підгалузей бюджетного та податкового права).

Саме тому, и погоджуємося з О.А. Лукашевим щодо його аналізу стану та перспектив розвитку системи фінансового права. Принциповий та новий акцент робиться ним стосовно складності та не перспективності виділення в системі фінансового права Загальної частини. Цій дуже не простій та досі актуальній проблемі присвячується підрозділ 2.2.2. «Загальна частина фінансового права як наукова проблема» його дисертаційної роботи [4, с. 174-186].

Зрозуміло, що системна побудова фінансово-правової галузі не могла не торкатися і проблем системи фінансового законодавства, системної пов'язаності Загальних та Особливих частин, підстав та перспектив їх існування, або

навпаки відсутності. Ю. А. Ровинський підкреслював, що «головною метою дослідження проблем Загальної й Особливої частин фінансового права повинне бути вдосконалення й кодифікація фінансового законодавства, приведення норм фінансового права у відповідність до тих змін, які відбулися за останні роки у фінансових відносинах» [6, с. 96].

Хочемо приєднатися до позиції щодо структурування системи фінансового права, на чому наголошує Лукашев О. А., куди, на його погляд, входить [4, с. 178-179]:

а) простий фінансово-правовий інститут. Ідеться про найбільш елементарне угруповання фінансово-правових норм за відповідною ознакою (окрема стадія бюджетного процесу щодо певного виду бюджету; окремий вид податку чи збору і т. д.);

б) складний фінансово-правовий інститут формується шляхом об'єднання декількох простих фінансово-правових інститутів. Він регулює більш значущі суспільні відносини, які можна структурувати за окремими напрямками, що є предметом впливу простих фінансово-правових інститутів (наприклад, інститут бюджетного процесу, державного бюджету, місцевих бюджетів, непрямих податків, податків з фізичних осіб тощо);

в) комплексний фінансово-правовий інститут охоплює сукупність однорідних фінансово-правових норм, які входять до різних інститутів або підгалузей фінансового права. Як приклад можна навести інститут доходів державного бюджету, який формується шляхом поєднання бюджетно-правових норм та податково-правових норм, які забезпечують надходження одного із основних каналів формування бюджету – податків та зборів. Ще більш ускладнене угруповання фінансово-правових норм являє собою інститут виконання державного бюджету за доходами, де до наведеного вище комплексного інституту додається відповідне коло засобів правового регулювання, які відображають стосовно цього процесуальні аспекти третьої стадії бюджетного процесу;

г) підгалузь фінансового права як специфічне, відносно відокремлене угруповання фінансово-правових норм та інститутів.

«Поєднання податкового, бюджетного та інших інститутів чи підгалузей не є механічним складанням таких сукупностей правових норм. Вони повинні бути узгодженими в межах галузевого утворення, на їх кордоні можуть виникати комплексні правові інститути, але відокремлене

існування фінансового права як певної абстрактної інтеграційної системи та його складових (інститутів та підгалузей) навряд чи можливо. До того ж дуже складно визначити саме на нормативному рівні той спільний знаменник, який би мав поєднати фінансово-правові інститути та підгалузі. Якщо йдеться про варіант загальної частини фінансового права, то навряд чи сьогодні така позиція може бути аргументованою» [4, с. 181]. Треба погодитись з тим, що в основі такої позиції лежить принципова зміна суспільних відносин, на регулювання яких була спрямована вся сукупність норм фінансового законодавства. Більш того, дійсно складно підвести єдиний знаменник під сукупності законодавчих норм, які є виключно фінансово-правовими за своєю природою (податкові та бюджетні), та законодавчими нормами, які забезпечують регулювання суспільних відносин фінансово-правовими методами, але на межі з іншими галузями (цінні папери, валютне регулювання і т.д.).

Обґрунтований підхід щодо відсутності Загальної частини в фінансовому праві зовсім не означає неможливості диференціації фінансово-правових підгалузей. Так, на сьогодні є абсолютно аргументовані та вагомі підстави виділення Загальної та Особливої частини, як в бюджетному праві, так і в податковому праві. Зрозуміло, що існування підгалузі з диференціацією на Загальну та Особливу частину об'єктивно обумовлює і відповідне структурування кодифікованого акту, який безпосередньо забезпечує регулювання їх предметних відносин. В той же час це не означає, що подібна ситуація автоматично відображається в чинному законодавстві. Якщо Бюджетний кодекс України, передбачав існування Загальної та Особливої частини в першій редакції з 2000 року (що зникло при прийнятті другої редакції Бюджетного кодексу України з 2011 року), то подібні дві частини податкового кодифікованого акту не були прийняті взагалі. Так, Загальна та Особлива частина в Податковому кодексі України, передбачалася в перших варіантах його проекту, але при прийнятті остаточної редакції в 2010 році таке розподілення зникло. Показово, що якої-небудь вагомої, помітної аргументації щодо доцільності таких змін не було проголошено ні під час обговорення проектів, ні під час прийняття. Перевага була віддана суб'єктивний уявам розробників або осіб, які приймали ці акти.

Аналіз підходів щодо структурування кодексу, логічно пов'язувати, або в окремих випадках

починати із з'ясування базового елемента кодифікованого закону – правової норми. «Вихідною структурною одиницею в дусі Римської традиції залишається стаття, яка складає базовий елемент законодавчого тексту і є для кодексу тим, чим атом є для матерії» [12, с. 369]. Показово, що французька правова традиція, передбачає закріплення значення статті, як структурного елемента закону безпосередньо в Конституції. Акцентуючи увагу на цьому, Р. Кабріак посилається на ст. 10 Конституції Франції 1958 р., де йдеться про те, що Президент Республіки в праві вимагати від Парламенту нового обговорення «закону чи окремих його статей» [12, с. 370].

Акумуляція сукупності законодавчих норм в відповідному законодавчому акті обумовлює їх об'єднання в певні групи і структурування останніх. «Класична побудова кодексу, як правило йде від загального до особливого ... Загальна частина кодексу передуює його особливим частинам, тобто, текст кодексу поступово рухається в бік найбільш спеціальних положень» [12, с. 370-371]. В основі як акумуляції норм в Загальній частині та виділення сукупності норм Особливої частини може знаходитись декілька підстав.

По-перше – узагальненість. До Загальних частин включаються норми, що мають певні родові ознаки, що вимагає їх деталізації, визначення особливостей в окремих інститутах Особливої частини. Так, наприклад, визначення податку, як родового платежу, що має обов'язкове значення в Загальних частинах Податкових кодексів, обумовлює існування окремих інститутів Особливих частин, які закріплюють справляння податкового обов'язку по окремому податку чи збору. Подібну логіку закладено практично по кожному елементу податкового механізму, коли видова деталізація платника, об'єкта, ставки, пільг і т.д. податку чи збору, базується на підставі визначення такого поняття (платних, об'єкт, ставка і т.д.) в Загальних частинах кодексу.

По-друге – значущість. Подібна підстава обумовлює розташування спочатку норм-принципів, норм-дефініцій, на підставі яких, в подальших розділах деталізуються конкретні механізми правового упорядкування відповідного типу відносин. Крім-того навіть розташування окремих розділів, які за типом можна віднести до Особливої частини, передбачають виокремлення з часту найбільш важливих розділів. Так, наприклад, після Загальних положень в Подат-

ковому кодексі України та розділу, що містить закріплення процедур адміністрування податків та зборів, розміщено розділи, які акумулюють норми, що забезпечують справляння податків, за рахунок яких формується переважна частина доходів бюджетів: податок на прибуток підприємств, податок на доходи фізичних осіб, податок на додану вартість, акцизний податок.

По-третє – пріоритетність. Ця підстава, в деяких аспектах збігається із значущістю. Але, на наш погляд, в цьому випадку важливим, якщо не принциповим моментом є процедурна особливість в регулюванні відповідного типу відносин. Відповідне узгодження, співіснування процедур і будує пріоритетну конструкцію, розташування відповідної послідовності процедурної норми, коли наступну процедуру не можливо застосувати без попередньої.

Виходячи з реалізації цих обставин і будується розташування статей кодексу. При цьому реалізація подібної логіки зберігається, як відносно всього кодифікованого акту в цілому, так і в кожній частині або розділі. Трохи відокремлена від подібної структурної побудови кодексу може знаходитись два типи статей. Йдеться про вступні положення та заключення, висновки. Досить тривалий час подібні статті закріплювались на початку кодифікованого акту поза звичайної структури кодексу. В переважній більшості актів минулих сторічч подібні блоки статей відігравали символічний характер, філософські принципи, що покладалися в основу регулювання. «Треба шанувати гармонію» - з цього починався зміст японського кодексу принца Шотоку, до якого входило 17 статей (604 рік) [12, с. 376-377].

В ХХ сторіччі кодифіковані акти в соціалістичних державах дуже часто починалися з проголошення та просування ідей комуністичної ідеології, що відображалось в юридико-політичних принципах правового регулювання. Так, в ст. 2 Кримінального кодексу КНР 1980 року визначалася мета кримінального права: «використовувати кримінальне покарання для боротьби з контр-революційний та будь-якими іншими злочинними діями, щоб забезпечити захист режиму диктатури пролетаріату» [12, с. 377-378]. Показово, що примат соціалістичної диктатури був характерний не лише для регулювання публічних відносин (що ще, певним чином, можна було б зрозуміти), але і торкався засад приватно-правового регулювання. Цивільний кодекс ЧССР визначав, що основою майнових відносин є соціалістична система

господарства. Відповідно до, ст. 1 Цивільного кодексу НДР «Головним завданням соціалістичного суспільства був безперервне зростання рівня матеріального благополуччя та культурного розвитку народу, а також перетворення кожного громадянина всебічно освічену особистість – достойного члена соціалістичного суспільства. Цивільне право Німецької Демократичної Республіки має в нести свій вклад в здійсненні цього завдання» [12, с. 378].

Подібний підхід породжував ще одну дуже цікаву конструкцію, коли йшлося про поєднання, або комплексне регулювання однотипних відносин різними соціальними нормами. В якості прикладу, можна навести посилання на мусульманські кодифіковані акти, де релігійна доктрина поєднувалась з правовою. В багатьох цивільних кодексах ісламських держав в перших статтях закріплювалось пряме посилання до мусульманського права, у випадку відсутності засобів спеціального регулювання таких відносин. Так, в ст.1 Цивільного кодексу Єгипту закріплено: «1) Закон регулює всі сфери до яких відноситься буква чи дух його положень; 2) У випадку відсутності законодавчого положення суддя має прийняти рішення відповідно звичаю, а при відсутності звичая – у відповідності з принципами мусульманського права. Якщо ж в конкретному випадку такі принципи також відсутні, суддя має звернутися до звичайного права та правилам справедливості». Подібні положення повторюються і в Цивільному кодексі Алжира (1975 р.) та Цивільному кодексі Бахрейна (2001 р.) [12, с. 379].

Галузеві кодифіковані акти, що були прийняті в ХХ сторіччі в якості водних статей, включали і загальнотеоретичні конструкції, що стосувалися родових понять в механізмі правового регулювання в цілому. Вони, в деяких випадках, були присвячені, як загальним підходам до з'ясування природи та співвідношення джерел права, загальних засад тлумачення. Так, Вступний титул Цивільного кодексу Швейцарії поєднує чотири статті, кожна із яких присвячується окремому джерелу права. «Закон регулює всі сфери, до яких відноситься буква чи дух будь-якого із його положення. У випадку відсутності відповідного законодавчого положення суддя вирішує справу на підставі норм звичаєвого права, а при відсутності звичаю – за правилами, які він створив би, якби йому було надано законотворчість з даного питання. Він має враховувати також рішення, які запропоновані доктриною та судовою практикою» [12, с. 380].

Водний титул до Цивільного кодексу Коста-Рики закріплює не лише розгорнуту систему джерел права, але і пропонує детальні принципи їх тлумачення.

Подібний підхід характеризує і кодифіковані акти, які регулюють публічні відносини. Так, Кримінальний кодекс Франції 1994 р. закріплює фундаментальні кримінально-правові принципи, на яких базується кодекс в цілому: принцип законності, принцип відсутності у закону зворотної сили, принцип індивідуалізації покарання і т.д. «Десятьма заповідями» починається Кодекс адміністративної юстиції Франції (2000 р.). Так, у водному титулі перелічені десять фундаментальних принципів, які регулюють адміністративну юстицію. Їх узагальненість та значущість підкреслюється не лише тим, що вони розміщені в спеціальному розділі на початку кодифікованого акту, але до них застосовується не наскрізна, а особлива нумерація статей [12, с. 382].

Треба враховувати, що в якості окремих структурних елементів подібні статті, або блоки статей в кодифікаційній діяльності в Україні сьогодні не виокремлюються. Подібні настанови пов'язуються із змістом перших статей, що характеризують сферу застосування кодифікованого акту, характер суспільних відносин, які він регулює. Так, відповідно до ст. 1 Податкового кодексу України цей акт регулює відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів, зокрема визначає вичерпний перелік податків та зборів, що справляються в Україні, та порядок їх адміністрування, платників податків та зборів, їх права та обов'язки, компетенцію контролюючих органів, повноваження і обов'язки їх посадових осіб під час адміністрування податків та зборів, а також відповідальність за порушення податкового законодавства [13]. Подібний підхід характеризує і аналогічну початкову статтю Бюджетного кодексу України. Відповідно до ст. 1 цього акту Бюджетним кодексом України регулюються відносини, що виникають у процесі складання, розгляду, затвердження, виконання бюджетів, звітування про їх виконання та контролю за дотриманням бюджетного законодавства, і питання відповідальності за порушення бюджетного законодавства, а також визначаються правові засади утворення та погашення державного і місцевого боргу [14].

Проблема нумерації статей кодифікованого акту, на перший погляд, набуває технічного, похідного характеру, але в той же час формує і принциповий підхід до характеру кодексу, спря-

мованого на тактичне, незначне оновлення чи реформу. Динаміка розв'язання цієї проблеми породила декілька типів нумерації: 1) нумерація суцільна (1, 2, 3...); 2) нумерація, що переривається. Фактично це є поєднання з попереднім типом нумерації, коли послідовна та суцільна нумерація застосовується в межах окремого розділу чи частини кодексу, а новий розділ знов-таки починається з статті 1; 3) індексна нумерація, передбачає поєднання кодексів декількох книг, в межах яких зберігається наскрізна нумерація, але з посилання на книгу (наприклад, ст. 208 в книзі II – виглядає 2 – 208). В процесі розвитку законотворчості у Франції використовувались при нумерації статей і посилання на окремі літери, застосування яких обумовлювалось позначенням типу нормативно-правового акту. Останні мали різну юридичну природу, що обумовлювало номер статті, яка починалася з літери: LO – для органічних законів; L – для звичайних законів; R*, R, D*, D – для різного типу декретів, A – для відомчих актів міністерства.

Порівнюючи суцільну та індексну нумерацію, можна прийти до висновку про певні переваги кожної із них. Так, суцільна нумерація свідчить про певну єдність та повноту кодифікованого акту. Але, в той же час породжує окремі перешкоди при оновленні кодексу, особливо в режимі компіляції. Індексна нумерація, передбачає побудову кодифікованого акту, як системного, що поєднує відносно відокремленні інституційні чи підгалузеві блоки. Саме окремий індекс і буде свідчити про віднесення статті до окремого інституту, що міститься в кодексі. На наш погляд, принциповим моментом в застосуванні того чи іншого типу нумерації є і певна традиція юридичної техніки. Саме на цьому і будується нумерація статей в чинних кодексах, що входять до складу фінансового законодавства України.

Висновки. Отже, передумовами детального структурування фінансово-правової галузі є: сталі особливості суб'єктного складу, процедурного регулювання, об'єкту правового впливу бюджетних та податкових норм. Детальне структурування фінансового права здійснюється на рівні деталізації складових частин підгалузей бюджетного та податкового права. Недоліком структурування кодифікованих актів у галузі фінансового права є проблема нумерації статей кодифікованого акту: принциповим моментом в застосуванні того чи іншого типу нумерації виступає певна традиція юридичної техніки. Таким чином, системність фінансово-правової галузі чинить значний вплив на структурування

кодифікованих актів, у зв'язку чим і виникає низка проблем у здійсненні структування.

Список використаної літератури:

1. Воронова Л. К. До питання про систему фінансового права. *Вісник Академії правових наук України*. 1994. № 2. С. 75–82.
2. Кучерявенко М. П. До питання про систему фінансового права. *Право України*. 2003. № 4. С. 33–36.
3. Кучерявенко М. П. Целостность и системность финансового права. *Финансовое право*. 2003. № 2. С. 12–17.
4. Лукашев О. А. Система фінансового права: теоретичні проблеми розвитку і трансформації: дис. д-ра. юрид. наук : 12.00.07. Харків, 2010. 426 с.
5. Пацурківський П. С. Проблеми теорії фінансового права Чернівці : Чернівецький університет, 1998. 276 с.
6. Ровинский Е. А. Основные вопросы теории советского финансового права. Москва. : Юридическая литература, 1960. 193 с.
7. Халфина Р. О. К вопросу о предмете и системе советского финансового права. *Вопросы советского административного и финансового права*. Москва, 1952. С. 182–214;
8. Худяков А. И. Основы теории финансового права. Алматы : Жеті жарғы, 1995. 288 с.;
9. Цыпкин С. Д. Финансово-правовые институты, их роль в совершенствовании финансовой деятельности Советского государства. Москва, 1983. 80 с.
10. Ровинский Е. А. Основные вопросы теории советского финансового права: монографія. Москва: Юридическая литература, 1960. 193 с.
11. Пискотин М. И. Советское бюджетное право. Москва: Юридическая литература, 1971. 312 с.
12. Кабрияк Р. Кодификации: пер. с фр. Л.В. Головки. Москва: Статут 2007.
13. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. *Офіційний вісник України*. 2010. № 92. Ст. 3248.
14. Бюджетний кодекс України: Закон України від 08.07.2010 р. № 2456-VI. *Відомості Верховної Ради України* (ВВР). 2010, № 50-51, ст.572.

Bondarenko I. M. The influence of the system of the financial and legal industry on the structuring of codified acts

The scientific work analyzes the doctrinal positions of legal scholars on the issue of structuring codified acts and the impact on such structuring of the features of the financial and legal field, in particular systematization. The author identifies the prerequisites for detailed structuring of the financial and legal sector: the constant features of the subject composition, procedural regulation, the object of legal influence of budget and tax rules. The fact of detailed structuring of the industry at the level of detailing the components of the subsectors of budget and tax law is established. The approach to the complexity and non-prospects of allocation in the system of financial law of the General Part is substantiated. The author singles out the grounds underlying the accumulation of norms in the General Part and the allocation of a set of norms of the Special Parts: generalization, significance, priority, based on the implementation of which the location of the articles of the Code. There are two types of articles that can be separated from a similar structural construction of the code. Approaches to the construction of codified acts of other states through the prism of historical retrospect are established. The research on the structuring of codified acts identified the problem of numbering articles of the codified act and focused on its technical, derivative nature and, at the same time, emphasized the formation of a principled approach to the nature of the code aimed at tactical, minor updates or reform. It is established that the accumulation of a set of legislative norms in the relevant legislative act determines their unification into certain groups and structuring of the latter. The article identifies the types of numbering based on the dynamics of solving this problem. According to the results of the study, the author concluded that the systemic nature of the financial and legal field has a significant impact on the structuring of codified acts and the emergence of a number of problems in the implementation of structuring. According to the author, the fundamental point in the application of a particular type of numbering is a certain tradition of legal techniques, on which the numbering of articles in the current codes, which are part of the financial legislation of Ukraine.

Key words: *legislation, codification, systematization, structuring, financial and legal branch, legal technique.*